

A
4735

MIÉNK AZ ÉLET

A HASOMÉR HACAIR NYÁRI MOSAVÁINAK EMLÉKÉRE

Meginogni?
Nem — állunk!
Vérünkbe zenélnek
dalok és viharok, a hitünk meg az álmunk.
S lobogónkat emeljük az égnek
az arany-sugarakba vörös ragyogásunk!

A 4735

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

SZABADSÁG!

Mennyit hallottad ezt a szót, mennyit olvastál róla és mennyire más érezni a

szabadságot: kóborolni az erdőben, énekelve járni a hegyeket, építeni és alkotni, tábortüzet gyújtani és beszélni. Együtt élsz társaiddal, közösséget alkotsz velük, amely ön maga

alakítja ki életét, ön maga irányítja fejlődését.

Mindez először a mosavában valósul

meg. Ott ismerkedsz meg a szabadsággal, annak igazi ízével. Ott érzed először

a közösség erejét, a természet szabadságát, amely leszedi rólad a polgári konvenciók bilincseit, a városi élet kényelmetlenségét. Szabad, alkotó, új emberré tesz.

Machane hachofés — tav — sín — hé.

A felszabadultaknak szabadságot ünneplő tábora — a szabadban.

A nu banu lamosava!
 Megérkeztünk a mosavá-
 ra! 28 km-es gyalogút
 volt a hátad mögött, de
 most minden fáradságod
 eltűnt: egy gyönyörű park
 volt előtted, sűrű erdők-
 kel, a domb alján egy
 patak kigyózott, a távol-
 ban hegycsúcsok fűród-
 tak az égbe — és közép-
 en, a domb tetején emel-
 kedett a kastély.

- Itt fogunk lakni?
- Dehogy itt! Sátorokban.
- És hol vannak a sátorok?
- Majd mi fogjuk felépíteni!

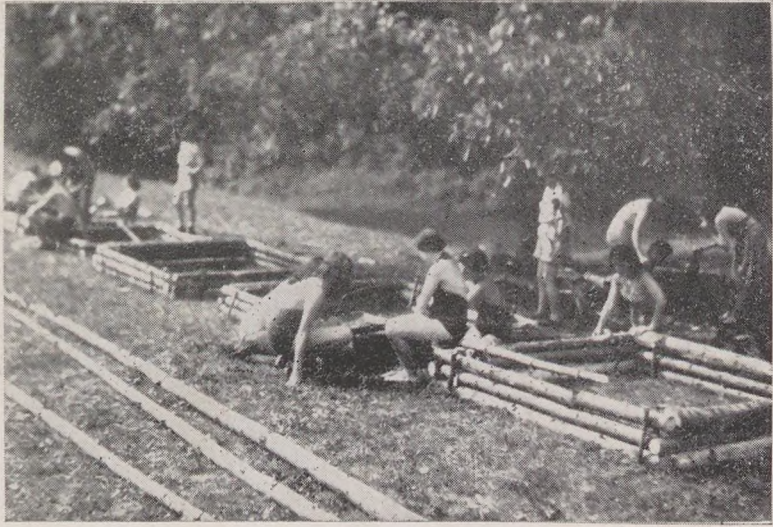
Később megjöttek az autók, szekerek
 és — emlékszel? — szorgalmasan rako-
 dott a chevra. Fűrészek, fejszék, ásók,

kapák, sátorlapok, lámpások, kötelek és
 labdák, mindenféle szerszám és végül
 nyolc hatalmas főzőkatlan került a kas-
 tély főbejárata elé. És a — a kaja ter-
 mészetesen. A takarók ugyan kissé
 megkéstek, de hát csak nem mehet min-
 den símán? Kicsit fáztál az éjjel, de —
 se baj, holnap úgyis sátorban alszom —
 gondoltad magadban és elaludtál.

Holnap? Még egy néhány napig mondogattad, hogy holnap: az építés nem volt olyan egyszerű.

— Egy-kettő, egy-kettő, egyszerűre lépjetek, mert különben ugrál a fa a vállamon.

— Mose, te bulizol, egyáltalán nincs súly rajtad!

Mose gyorsan meggörnyed és nyögni kezd — mmm, de nehéz!

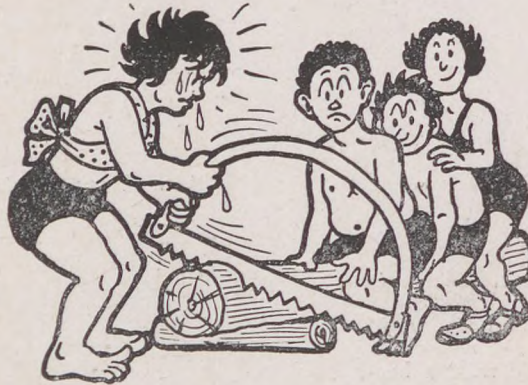
Tíz fiú baktat le a hegyoldalról vállukon vagy hét méter hosszú szálegyenes fatörzsszel, különböző arcfintorokkal és különböző hangokat hallatva, amelyek a megtévesztésig hasonlítanak a nyögéshez. Leérnek a tisztásra.

— Mindenki a tulsó felére! No most: egy, kettő, há-rom!

— Bumm!

— Tyúh, de nehéz volt!

Négy harcrakész fűrészes rögtön nekiesik és kétségbeesetten kezdi fűrészelni.

— Milyet vágjunk?

— Egynyolcvanast és egykilencvenötöt. A vékonyabbik végéből hatvanötös cölöpöket vágjatok,

Ezt Éli mondta, aki állítólag értett hozzá. Szakértő szemmel bírálja a lefűrészelt cölöpöket és osztogatja utasításait.

— Ebből vágj le hat centit! Miért
fűrészelitek olyan ferdén? Siessetek már,
mert mindenki elalszik!

Éli összeillesztgeti a sátor alapját
képező szétfűrészelt törzseket, hátralép

néhány lépést és összehúzott szemmel né-
zegeti.

— A baloldalt húzd kicsit előre!
Még!

Komoly képpel felemeli a nagy
fejszét.

talán: Élinek csak minden harmadik ütése megy félre. Az pedig igazán nem sok...

Fenn az erdőben komoly munka folyik. Fát vágnak. Megközelítés életveszélyes. Nem mintha a fa rádölné, csak néhol egy-egy fejsze repül feléd.

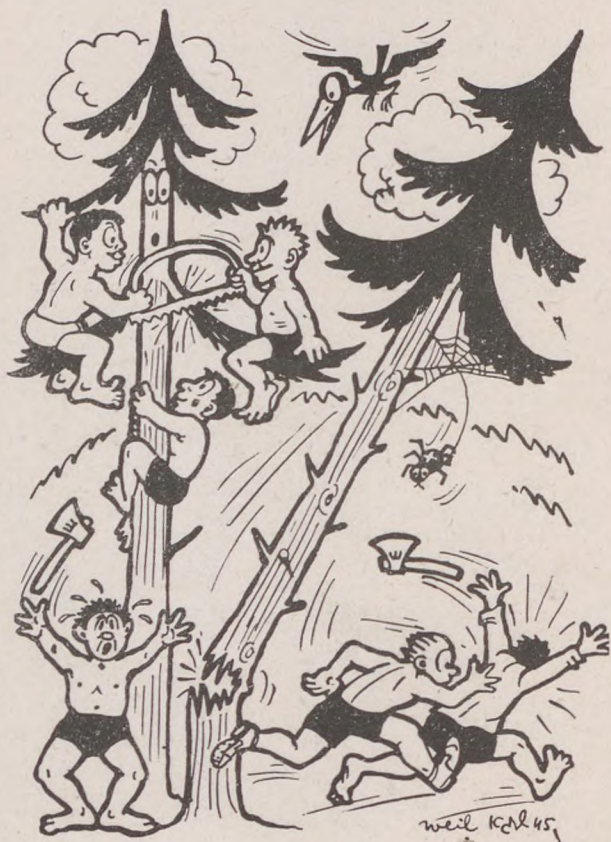
— Ne haragudj, de nagyon nagy volt a lendület és nem találtam el a fát...

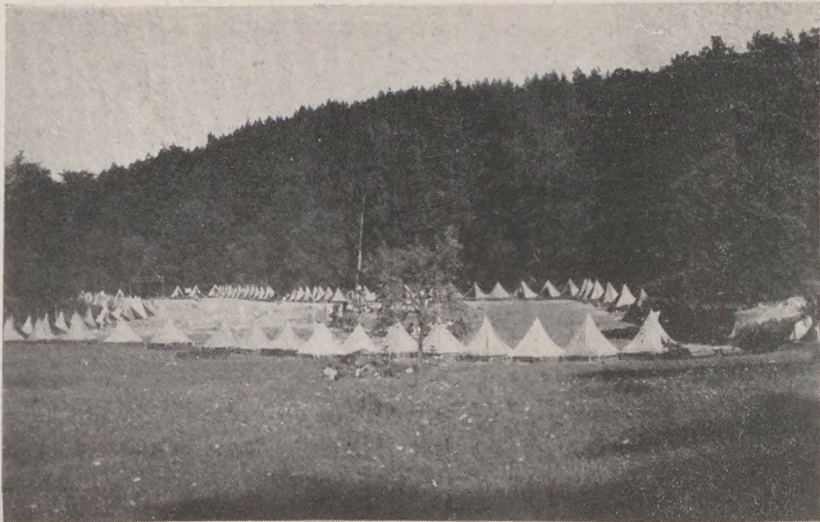
Kíváncsi vagy, hogy a lányok, hogy végzik ezt a nehéz munkát? Én mondom, csodálkozni fogsz: ugyanúgy dolgoznak, mint a fiúk — csak kissé életveszélyesebben; tíz helyett huszan baktatnak a fatörzssel (a nyögést helyenként jajgatás helyettesíti), a fűrészlők kétségbeesettebben rángatják

— Tartsa valaki a cölöpöt, amíg beverem!

Néma csönd. Senki sem mozdul.

— Öngyilkos jeleltek előnyben! — kiáltja egy hang. Pedig a célzás igazság-

ide-oda a fűrész és a fejsze, ja igen a fejsze... hát Istenem, azért olykor-olykor a cölöpre is ütnek...

Óriási örömrivalgás az egyik oldalon: készen áll az első sátor. Építői boldog vigyorral és éneklésnek csufolt üvöltéssel ugr... ízé, bocsánat: táncolják körül. Körülöttük irigy bámészko-

dók serege kritizálja a befejezett „művet”.

— Remélem, megirjátok a végrendeleteket, mielőtt beköltöztök?

Az első kész sátrat követi a többi. A munka lázas tempóban folyik. Eredménye bizonyítja: röpke 4–5 nap alatt áll a tábor.

Ünnepi trombitászó. A tábor kapujánál négyszáz gyerek szorong „ünnep-löbe” öltözve. Megindul a menet. Felállunk félkörben és megkezdődik a p'ticha. Lenyügöző a

látvány. Négyszáz néma száj, négyszáz elszánt tekintet, négyszáz ökölbesorított kéz adózik chavérjaink emlékének, akik fegyverrel a kezükben estek el. B'ad aménu — népünkért. És az emberi szabadságért...

— Amo-o-od nuach! Kulám hak-sév! Amo-o-od dom! Ladegél sur! —

Mindenki az ideiglenes zászlórúdra néz, amelyre lassan kuszik fel a zászló. Közben a kürtös puffadt, vörös képpel és kidülledt szemekkel fujja, fujja, de keservesen fujja! Mindegy, minden elmúlik egyszer... Ez is elmúlt. Megkönnyebbülten fellélekzel és szabaddá teszed hallószervedet, melyet féltő tenyérrel őriztél az agresszív, kellemetlen hangoktól. De rémülten újra a füledhez kapsz: a kellemetlen hangok újabb csoportja támadja meg, mitsem sejtő, ártatlan hallószervedet: a tábor énekel. És te velük.

Lassan besötétedik. A chevra a tábor mellett előre elkészített m'dura köré telepszik. Egy szép, szabályos piramis-szerű faépítmény emelkedik előtted. Kiosztják a fák-

lyákat és a következő pillanatban hirtelen lobbanással meggyullad a m'dura.

Megkezdődik a nesef. Szavalatok és énekek hangzanak el. Az előbbieket senkisésem hallja, az utóbbiakat bár senkisésem hallaná. A kvucák nemes versenyre kelnek egymással, ki tud hangcsabban üvöltöni (éneklés ürügye alatt). Persze mindenki mást énekel. Fő az összhang! Befogod füled és együtt üvöltesz a többiekkel. Eredmény: ők már régen mást énekelnek, te még mindig ugyanazt a dalt nyúzod átszellemült ábrázattal. Éjfél után térsz „nyugovóra” rekedten és fáradtan. Félálomban, mint a sivatagban a sakálok távoli üvöltését, még hallod néhány rekedhetetlen és fáradhatatlan társad énekét.

Partizánok

ki a táborból. Egy fél óra múlva, fejükön számmal lopakodtak az útmenti erdőben füttyjeleket adva egymásnak. Ellenségnek még se híre, se hamva nem volt, de ők minden tíz lépésnél hasravágódtak (hol önszántukból, hol nem).

— Hatezernyolcszáztizenegy! — harsog egy bokor mögül.

Németek

A küldönc remegő térdel megáll.

— Ki volt az? — suttogja haldoklóhoz méltó hangon.

— Én vagyok, te marha! — és Mordi bukkan ki vigyorgó ábrázattal a bokorból.

— Egy partizán! — rebeği megkönnyebbülten a „hősi halott” és tovább rohan.

Tíz óra tájban az előőrsök el-
lenséges csapatmozdulatokról tesz-
nek jelentést. Nemsokára meg-
indul az első támadás. Eleinte
óvatosan, majd egyre hevesebben
tombol az ütközet.

A német túlerő lassan nyomul
fel a dombra a főhadiszállás felé.
A helyzet válságos. De Jackie, a
fővezér, nem veszti el lélekjelen-
létét. A tartaléksereg erőltetett
menetben megkerüli a dombot és
s hábtámadja a németeket. Óriási

harc. A levegőben négyjegyű számok röpködnek. A németek
elszakadó mozdulatokat végeznek (főleg a nadrágjuk), de hiába.
A diadalmas partizánsereg felmorzsolja az ellenség felbomlott
sorait. Megkötözve vezetik a német vezért a főhadiszállásra,
ahol ünnepélyesen kivégzik. Győztesek, vesztesek letelepszene-
k és közösen fogyasztják el az izgalmas harcban elfelejtett tiszórait.

Hirtelen azonban egy német in-
duló dallama szűrődik fel a domb-
tetőre. A partizánok a domb szé-
lére futnak: a serpentinúton sér-
tellen német hadsereg vonul. A hő-
sök egymásra néznek:

— Te, a szemem káprázik, vagy,
... vagy ezek tényleg németek?

— Nem számít! Nem érdekel!
Mi már befejeztük a háborút! —
és nem hajlandók harcolni. Hosz-
szas tárgyalások után a németek
beismerik, hogy elkéstek, de ra-
gaszkodnak annak a megállapítá-
sához, hogy győztek volna, ha nem
késnek el.

Jó, győztek volna. Fontos, hogy
nem győztek.

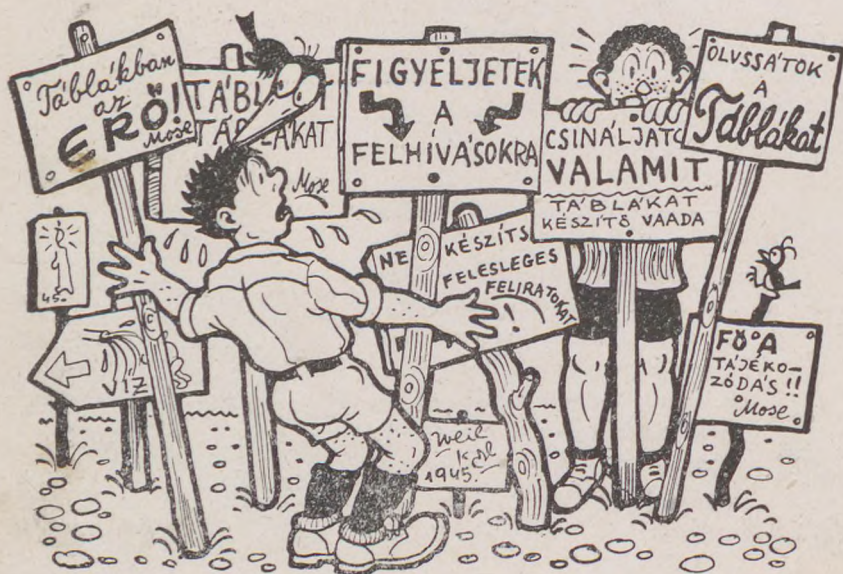
Az áruhás kém

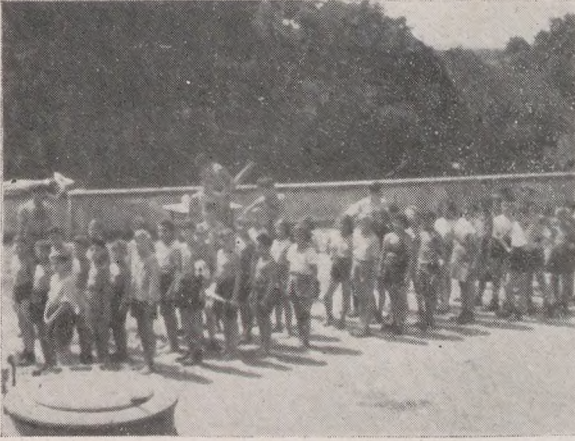
Egyik nap egy új gyerek érkezik. Tapasztalatlan és járatlan lévén, diszkréten a W. C. holte iránt érdeklődik. Néma megvetéssel (hogylehet ilyet nem tudni?!) mutatsz a táblára, amely a megváltás irányát jelzi — Itt táblák vannak!

Igen, nálunk táblák vannak. Tábla jelzi, hol kell állnod a horáát hajomnál, tábla jelzi, hol kapsz reggelit, ebédet és vacsorát, hol kell mosakodnod (persze, ott senki sem mosdik), hol a szemét-

gödör (persze, mindenütt van szemét, csak ott nincs) satöbbi. Táblák és hirdetések között telik el egész ifjúságod. Még jó, hogy nem jelzi tábla azt, hogy hol a legközelebbi tábla.

Ja igen, a kajaosztás. Fél órával az étkezések előtt elemi erővel, a trombita dallamára tör ki a „nép” követelése.

— Támár, adj nekünk kaját, Támár, adj nekünk kaját, mert ha nem, megdöglünk!

Mire a kürtös elrecsegi a boldogító ígent, már levonulnak a kvúcák. Éktelen csörgés közeledik a tábor felé.

— No, jön a Bárak kvúca!

Libasorban vonulnak fel és kanalukkal kegyetlenül verik a csajkájukat.

Megkezdődik az osztás. A rend tökéletes: a közelharcok halottainak és sebesültjeinek száma napról-napra csökken.

— Juda lebuktál, te bulizol! Egyszer már kaptál!

A nyakoncsípett védekezik:

— Aztv... izé .. nem... szóval...

— Na, hagyjuk az óhéber meséket, ne strapáld magad! — Juda lógó orral tá-

vozik a közelharc színhelyéről.

A hadszíntér elcsendesedik és a toránok böszén nekilátnak a mosogatásnak.

Szegyen és gyalázat! Már napok óta áll a mosava és még nincs migdal! — ezt hallod napokon keresztül. Tényleg van benne valami. Végül is a Szollólim-kvuca menti meg a mosava becsületét: elvállalja

az építést. Ujból fejszecsapásoktól visszhangzik az erdő, görnyedő alakok cipelik a tíz-tizenöt méteres fatörzseket.

— Egy, kettő, há-rom!

— Bumm!

Mézes segít. Mézes, az ezermester itt is segít. Méricskéli a törzseket és fűrészsel, szegel, mászik, kötöz. Életveszélyes tornamutatványokat végez, miközben egymáshoz szegeli a törzseket. Már kezd kibontakozni a migdal. Nagyszerű lesz! A tábor közepén mered az égnek, mintegy uralkodva az egész mosava fölött.

Most jön a toren (zászlórúd) felállítás. Ötvenen is forgolódnak-szorgoskodnak körülötte és buzgón nyujtoztatják kezüket a lassan,

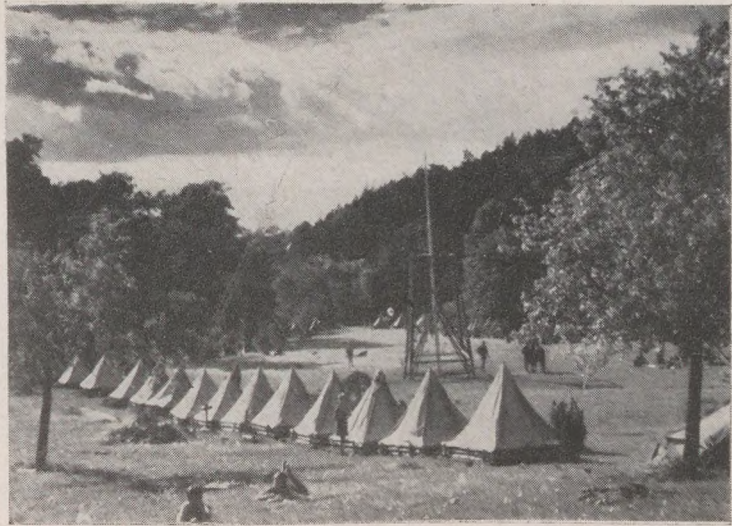
le biztosan emel-
kedő rúd után.

— Vigyázz, el-
csúszik a kötél!

— Mindenki
menjen ki a rúd
alól, mert ledőlhet!

— Most emeld:
óvatosan!

Már szinte szé-

dülsz, ha ránézel, olyan magasan van a
teteje.

— Hopp! Megvan! Gyorsan vissza-
hányni a gödörbe a földet! Erősen tart-
sátok addig!

Öt perc múlva áll a toren.

És este ott áll az egész machane a
mígdal körül. Ünnepelünk. A degel ott
lobog magasan az új toren tetején. Olyan
jó érezni az építés, az alkotás befejezett-
ségét! És tudni azt, hogy most ugyanazt
építettük, amit egy kibbuc szokott lete-
lepülése első napján.

A hora. Ez egy külön fejezet. A hora egy tánc, de néha gyógykúrának is használják (pl. tyúkszem ellen). Persze énekelnek is hozzá.

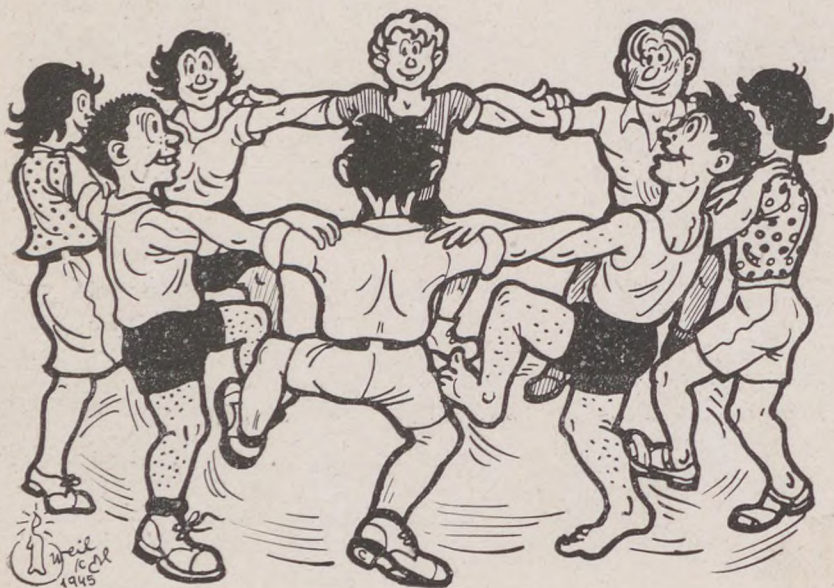

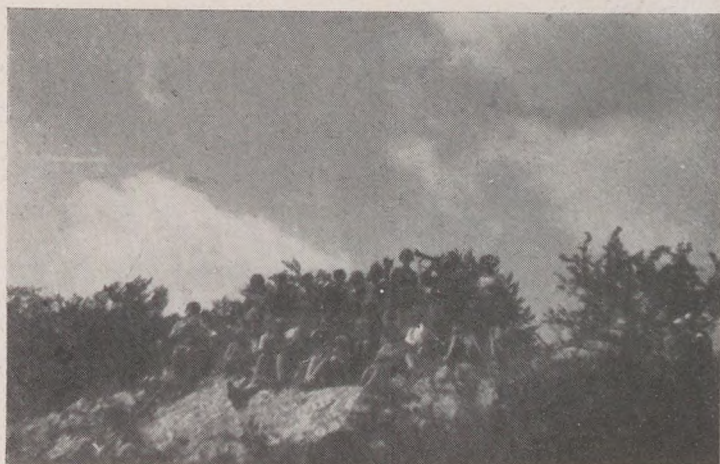
Már aki bírja (vagy szusszal, vagy idegekkel): jullajla, jullajla, julla-julla-jullajla...

— Ávri, már lihegsz!

Ávri összeszorítja fogait és hőiesen tovább táncol. Akinek kisebb a teherbíró

képessége, kiáll. Már csak öt-hat gyerek hórázik rendíthetetlenül. A mentők készen állnak pokrócokkal, hogy az összeesetteket elszállítsák. Cháim győzött: saját lábán tud elvándorolni a sátráig, ami tiszteletet keltő teljesítmény!

Este kilenc óra. Az egész tábor a migdalnál gyülekezik. Lajla titjul lesz. Mennyi titokzatosságot rejt magában ez a szó. És joggal. Holdfényben indul el a tár-

saság az erdön keresztül. Ijedt szemek keresik egymást a sötétben. Ávri megtorpan.

— Te, ott a fa mögött... látod? —
Jicchak nem lát semmit, de ijedten ígent

mond. Hilli lába alatt megreccsen az ág, majd meghal ijedtében.

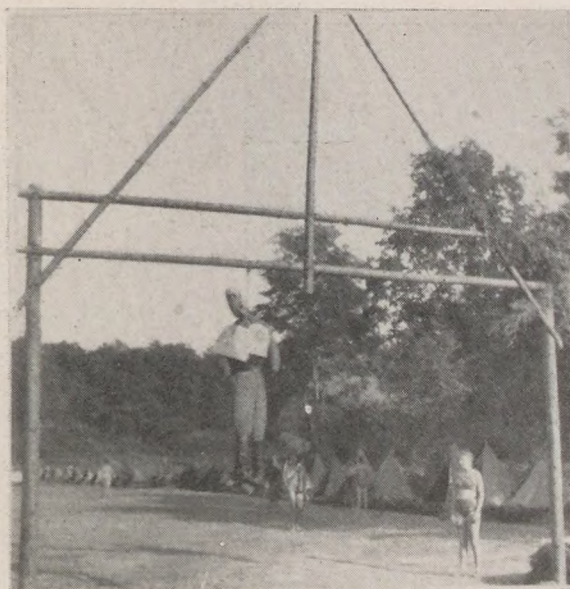
Megérkeztünk. Leülünk a halastó partjára. Öt perc múlva a m'dura fénye teszi barátságosabbá a közvetlen környezetet.

Még énekelni is mer néhány vakmerő. Hangjuk eleinte félelmetesen cseng a néma sötétségben, de lassan a többi is csatlakozik az énekhez és felenged a szorongás. De hazafelé... A hold már lement és koromsötétség borít mindent...

Állítólag, egyes rossz nyelvek szerint, igen sok W. C.-papír fogyott azon az éjszakán...

De ez még semmi. Másnap reggel harsány ordítózásra ébredsz.

— Megszöktek a m'nahélok. Meglógott a hanhaga!

A tábor egyszerre megelevenedik. Máskor a fülüknél fogva kell kihúzni a sátrakból a társaságot, most minden sátorból két-három kócos és álmos fej bukkan ki. Egy fél óra múlva megvan az új hanhaga, kvucák új m'nahélokot választanak. A rend tökéletes (eltekintve kisebb félreértésektől, mint pl. az éléskamra... de hagyjuk.) Szóval dül az önállóság.

A hanhaga-sátor darabjai a kastély különböző ablakaiban fityegnek és a tábor bejáratánál a Jóskát jelképező kitömött bábú lóg; in contumaciam kötél általi halálra ítélték és az ítéletet végrehajtották.

Este aztán kettőzött örség. Ide bizony m'na-

hél nem teszi be a lábát, De hát az ál-mosságának nehéz ellenállni... A tábor diadalordításra ébred: a m'nahélok boldog üvöltéssel szorongatják a torent. Se-baj, azért még el lehet őket agyabugyálni.

Már kora reggel nagy az izgalom. A kvucák vételeznek, téglákat cipelnek, fát hordanak, titkos megbeszéléseket folytatnak. Nem hallottad, amikor tegnap este kihírdették? Jom hacofiu! Lesz ma, a kvucák ügyességi versenye: tűzhelyrakás, tűzgyújtás, főzés, sátorépítés és lebontás.

— És mit fogunk enni?

— Amit főzünk.

— Gyerekek, el van rontva a gyomrom, én ma diétás kaját eszem. — Chava megkísérli a dolgot, de egyhangúan lehurrogják.

— Mindenki a kvuca-kajából eszik!

Erélyes sípolás. A kvucák felállnak.

Újabb sipszóra megkezdődik a tűzhelyrakási verseny.

— Készen vagyunk!

Középen ég a központi tűzhely. Mindenki odarohan tüzet venni. Mirjamé persze elalszik útközben, kénytelen visszamenni (nem szeretnék este a bőrében lenni, amit ez a kvucájától kapni fog).

És a főzés... Szakácsok és szakácsnők, kukták és és konyhalányok hihetetlen szakértelemmel kevergetik a krumplihoz a zsírt, paprikát és sőt.

— No, ebből sem ennék! — jegyzi meg ajkbiggyesztve Chaja a szomszéd kvuca

főztjére. (Negyedóra mulva öt sebet kötözött be rajta az orvos.)

— Feszítsd ki, jobban! Úgy!

— Most üsd be a cöveket!

— Készen vagyunk! Öt fej bukkan ki a felállított sátor nyílásából és diadalmasan tekint körül.

— Ezek még csak most teszik be a rudat!

... És mindennek koronája az ebéd! Dov óvatosan megkóstolja, majd körülhordozza vészjtjölő tekintetét.

— Ki szóta el?

A kukták egymásra tolják, míg végül kiderül, hogy annyit tettek bele, amennyit kell — de mindegyik külön-külön.

— Népbíróság elé velük!

Ítélet: egy heti csajkamosás (a tek. népbíróság közben megfélemezett arról, hogy már csak két napig maradunk.)

Igen, már a harmadik hét végén járunk. Hihetetlen. Az utolsó napok annyira tele voltak eseménnyel, olyan gyorsan röptek el. Ma vagyunk itt utol-

ki azok, akiket nevükön szólítanak és felállnak a migdal előtt.

— Hineni mávtiach... Ezennel fogadom...

jára. És ma délután...

— Te igaz, hogy ma délután lesz a havtacha?

— Igen, Ráchel is mondta.

És újra ott állunk félkörben a machane közepén, a migdal körül, ünnepélyesen.

Egymásután lépnek

Esküre emelt kézzel és komoly arccal mondják a szöveget.

Utolsó tábortűzünk.. Szébb, fényesebb, magasabb és — melegebb, mint az eddigiek. Énekelünk és elbúcsúzunk egymástól.

Holnap hajnalban indulunk.

Négykor kelünk. A csomagolás mozgalmassága és az előttünk álló utazás okozta izgalom elfeledtette a búcsút. Csak amikor hátizsákkal a há-

tadon baktattál fel a dombon és néha megálltál egy pillanatra, hogy viszanézz, akkor érezted, hogy valami elmúlt, valami befejeződött. Három hétig éltél itt, de ez a három hét más volt, több változást, több élményt hozott, mint elmúlt életed egy-egy éve. Amíg benne éltél, talán észre sem vettél, mi mindent

jelent számodra ez a rövid idő, de most, hogy vége, most ébredsz rá minden szépségére. Most ébredsz rá arra is, hogy elké-
válnod társaidtól,

akikkel szoros barátságot kötöttél. Ott kell hagynod azt a környezetet, melynek megteremtésében neked is oly nagy részed volt. Ez a három hét külön egység, amely később talán csak egy ponttá zsugorodik össze, egy emlékké — de megmarad.

Machane hachofés táv-sin-hé.

Első szabad nyári mosavád...

A

H A S O M É R H A C A I R

első szabad nyári mosavája elevenedett most meg előtted vidám és komoly eseményeivel, élményeivel és emlékeivel. Az első... Mert mosavák hosszú sora fogja ezt követni, amelyeknek szebbeknek, jobbaknak és eredményesebbeknek kell majd lenniök. Ló nutká od hásáselet — még nem szakadt el a lánc és nem is szabad elszakadnia. Neked kell most kezdedbe vened a fáklyát, amellyel eddig mozgalmunk legjobbjai világították meg a zsidó ifjúság útját halálból az életbe, szolgaságból szabadságba, céltalan szenvedésből az alkotó építésbe. RÁD várnak ma a tönkretett és kifosztott megmaradtak és BENNED látják küzdelmük töretlen folytatását Erec Jiszraél szocialista építői. Ne csald meg várakozásunkat! Vál-

lald *TE IS* a harcot, az áldozatokat, mert ez az ára a szabadságodnak és néped jövőjének. Ne folytasd azt az életet, amely már annyi szenvedés kútforrása volt. Tisztultabb, természetesebb és igazabb élet vár reád, ha közénk jössz, résztveszel munkánkban és magadévá teszed céljainkat.

Azok számára, akik résztvettek a mosaván, legyen ez a kis füzet élményeik felelevenítője és megőrzője, kísérőjük a további munka során.

Azok pedig, akik csak ebből a füzetből ismerik meg mosavánkat, jöjjenek közénk, ismerkedjenek meg velünk közelebbről, vegyenek részt munkánkban és küzdelmünkben, hogy együtt biztosítsuk A KÖVETKEZŐ MOSAVA SIKERÉT.

A SZÖVEGBEN ELŐFORDULÓ HÉBER SZAVAK JEGYZÉKE:

mosava	= táborozás
machane hachofés	= szabadság tábora
tav-sin-hé	= 5705
ánu bánu lamosava	= megérkeztünk a mosavára
chevra	= társaság
p'tichá	= megnyitó
b'ad aménu	= népünkért
amod nuach!	= pihenj!
kulam haksév!	= mindnyájan figyelem!
amod dom!	= vigyázz!
ladegel sur!	= zászlóra nézz!
m'dura	= tábortűz
horáát hajom	= napirend
nesef	= műsoros összejövétel
kvuca	= kisebb nevelési egység
Bárák	= villám (kvuca neve)
torán	= beosztott napos
mígdal	= őrtorony
Szol'lim	= útéptők (kvuca neve)
toren	= zászlórúd
machane	= tábor
degel	= zászló
kibbuc	= palesztinai kollektív telep
hora	= a palesztinai zsidó ifjúság tánca
lajla tijul	= éjszakai kirándulás
m'nahél	= a kvuca vezetője
hanhaga	= a mozgalom vezetősége
jom hacofiuť	= a cserkészeti versenyek napja
havtacha	= felavatás, tagok felvétele
hin'ni mavtiach	= ezennel fogadom

2012 FEBR 2 9. TÁBOROZVA

KIADJA A

H A S O M É R H A C A I R

MARXISTA-CIONISTA IFJÚSÁG

Budapest, V., Wekerle Sándor-utca 17. II. 7.

IFJÚSÁGI CSOPORTOK:

VIII., Rákóczi-út 15. I. emelet és

V., Bank-utca 6. I. emelet

Kiadja :

A HASOMÉR HACAİR MARXISTA-CIONISTA IFJÚSÁG

Ifjúsági csoportok : VIII., Rákóczi-út 15, I. em.

V., Bank-utca 6, I. em.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára